גּוֹבָה כְּתוּבָּתָהּ. ואם הוציאה שטר כְּתוּבָּה וְאֵין עָמָּהּ גֵּט, הֵיא תובעת כתובתה וְאוֹמֶרֶת מה שאין לי גט אינו משום שפרעת לי, אלא מפני שֶׁאָבַד גִּיטִי, וְהוּא אוֹמֵר פרעתי כתובתך וקיבלתי שובר אלא שֶׁאָבַד שׁוֹבְרִי שקיבלתי ממך כשפרעתי לך את הכתובה. וְכֵן בַּעַל חוֹב שֶׁהוֹצִיא שֶׁטַּר חוֹב לאחר שנת השמיטה וְאֵין עִמּוֹ פְּרוֹזְבּוּל, שהבעל חוב טוען היה לי שטר פרוזבול ואבד, והלוה טוען לא היה לך שטר פרוזבול כלל והשביעית השמיטתו. חֲרֵי אֵלּוּ [–האשה והבעל חוב] לֹא יִפָּרְעוּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר שִׁמָּן הַמַּכָּנָה וְאֵילָךְ אִשָּׁה גּוֹבָה כְּתוּבָּתָהּ שֶׁלֹּא בְּגֵט, וּבַעַל חוֹב גּוֹבֶה שֶׁלֹּא בִּפְרוֹזְבּוּל.

* * *

גמרא

הגמרא דנה בדין המבואר במשנה ׳הוציאה גט ואין עמה כתובה גובה כתובתה׳: שְׁמַע מִינָּהּ – מדברי המשנה מוכח כדעת הסובר (ב״ב קעא:) שבאופן שהמלוה אינו מוציא את שטר החוב, אין הלוה יכול לטעון איני פורע עד שתחזיר לי את השטר ואקרענו, משום שהדין הוא שכּוֹתְבִין שׁוֹבָר [ובו יוכיח שפרע], דְּאִי – שאם תאמר אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבָר, מדוע גובה כתובתה לֵיחוּשׁ דִּלְמָא מַפְקָא לָהּ לְכְתוּבָּתָהּ – נחשוש שמא תוציא האשה את כתובתה כשתתאלמן וְנַבְיָא בָּהּ – ותגבה בה שנית מהיורשים, ומכך שחייבה המשנה את הבעל לפרוע אף באופן שהאשה אינה מחזירה לו את הכתובה, מוכח שהמשנה סוברת שיכול המלוה לגבות את חובו גם ללא שטר על ידי שיכתוב ללוה שובר.

דוחה הגמרא: אָמַר רַב, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתוּבָּה עַסְקִינַן [–אנו עוסקים] ולכן גובה כתובתה, שבאופן כזה ודאי שחייב הבעל לפרוע ואינו יכול לתבוע מן האשה שתחזיר לו את השטר. אבל באופן רגיל יתכן שאין כותבין שובר, ואין הלוה חייב לפרוע עד שיחזיר לו המלוה את השטר.

דעה החולקת: וּשְׁמוּאֵל אָמַר, לעולם אפשר להעמיד את המשנה אַף בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין כְּתוּבָּה.

לפי שמואל חוזרת השאלה הקודמת: וְהאם לִשְׁמוּאֵל נוכל ללמוד מהמשנה שכּוֹתְבִין שׁוֹבָר. משיבה הגמרא: אָמַר רַב עָנָן, לְדִידִי מְיַפַּרְשָׁא לִי מִינַּיהּ דְּמַר שְׁמוּאֵל – דבר זה נתפרש לי משמואל עצמו, שלעולם משנתינו סוברת שאין כותבין שובר, ומכל מקום אפשר לפרש את המשנה שגובה כתובתה בין במקום שכותבין כתובה ובין במקום שאין כותבין, שאם הוא בְּמָקוֹם שנהגו שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כתובה, ותובעת האשה שישלם לה כתובתה בלא כתובה, וְאָמַר – הבעל כָּתַבְתִּי לך כתובה ולא אפרע לך עד שתחזירי כתובתך, עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה שכתב לה כתובה וכל זמן שלא הביא ראיה גובה האשה כתובתה, כיון שמדובר במקום שאין כותבין כתובה ואין הבעל נאמן לומר ששינה ממנהג המקום וכתב לה, ואם בְּמָקוֹם שנהגו שֶׁכּוֹתְבִין כתובה ואמר הבעל לא אפרע לך עד שתחזירי לי את הכתובה, וְאָמְרָה – האשה לֹא כָּתַב לִי הבעל כתובה ולכן יפרע לי את הכתובה בלא שטר, כיון שבמקום זה נהגו לכתוב כתובה עָלֶיהָ לְהָבִיא רְאָיָה שלא כתב לה הבעל כתובה ואז גובה כתובתה, ובמשנתינו מדובר גם במקום שכותבים כתובה, אלא שהביאה האשה ראיה שלא כתב לה הבעל כתובה ולכך גובה בלא כתובה.

רב חוזר בו ומפרש את המשנה באופן אחר: וְאַף רַב שהעמיד את המשנה במקום שאין כותבין כתובה, הָדַר בֵּיהּ – חזר בו מדבריו לעיל ומפרש את המשנה באופן אחר, דְּאָמַר רַב, בֵּין בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין כתובה, וּבֵין בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כתובה, הדין הוא שאם האשה מוציאה גֵּט ללא כתובה גּוֹבָה את עִיקָּר הכתובה [–מנה ומאתים שתיקנו לה חכמים], ואם היא מוציאה את הכְּתוּבָּה בלבד ללא הגט, גּוֹבָה את הַתּוֹסֶפֶת שהוסיף לה הבעל בכתובתה יותר ממנה ומאתים שתיקנו לה רבנן, וְכָל הָרוֹצֶה לְהָשִׁיב על תירוץ רב בדברי המשנה יָבֹא וְיָשִׁיב ואין לחוש לדבריו כיון שהמשנה מיושבת היטב.

הגמרא מקשה על רב ממשנתינו: תָּנַן במשנה, הוציאה האשה כְּתוּבָּה לגבות וְאֵין עָמָּהּ גֵּט, הֵיא אוֹמֶרֶת אָבַד גִּיטִי, וְהוּא אוֹמֵר אָבַד שׁוֹבְרִי, וְכֵן בַּעַל חוֹב שֶׁהוֹצִיא שֶׁטַּר חוֹב לאחר שנת השמיטה וְאֵין עִמּוֹ פְּרוֹזְבּוּל, חֲרֵי אֵלּוּ לֹא יִפָּרְעוּ. בְּשֶׁלָּמָא לִשְׁמוּאֵל – דין זה מובן לפי שמואל הסובר שאשה גובה על ידי גט בין את העיקר ובין את התוספת, מִכְּלַל לָהּ – שכן שמואל יעמיד את דברי המשנה ׳לא יפרעו׳ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כתובה, ואנו חוששים שמא הוציאה האשה את גיטה בבית דין, וְאָמַר הבעל כָּתַבְתִּי לה כתובה ואני ירא שמא תוציא את הכתובה לאחר מותי ותגבה שנית, שהדין הוא דְּאָמְרִינַן לֵיהּ אַיְתֵי רְאָיָה – שאנו אומרים לו הבא ראיה על כך שכתבת לה כתובה, וְאִי לֵא מַיְיתֵי רְאָיָה – ואם אינו מביא ראיה, אָמְרִינַן לֵיהּ זִיל פְּרַעֵיהּ – אומרים לו לך ושלם לאשה את כתובתה, ולפיכך כתבה המשנה שאם הוציאה כתובה בלא גט, אינה מקבלת כלום, כיון שאנו חוששים שמא גבתה את כתובתה על ידי הגט. אֶלָּא לְרַב הסובר שעל ידי הגט גובה רק מנה ומאתים ובכתובה גובה תוספת, ואם כן במקרה שלפנינו שאין לה גט, נֵהֵי דְּעִיקָּר לֹא גַּבְיָא – אף על פי שאת עיקר הכתובה אינה יכולה לגבות, מכל מקום כיון שהוציאה כתובתה הַתּוֹסֶפֶת מִיהָא תִּינְגֵּבִי – על כל פנים תגבה את התוספת.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב יוֹסֵף, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – כאן במה אנו עוסקים, בְּשֶׁהוֹצִיאָה כתובתה וְאֵין שָׁם עֵדֵי גֵּירוּשִׁין, ולכך נאמן הבעל לטעון פרעתי לה גם את התוספת, מִיגּוֹ דְּיָכוֹל לְמֵימַר – מתוך שיכול הבעל לומר לֹא גֵּירַשְׁתִּיהָ והיה פטור מלשלם לה את כתובתה

אגרות קודש

ב״ה, כ״ג סיון, תשי״ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מעש״ק בהעלותך.

ויהי רצון אשר מתאים לתאריך מכתבו בפרשת השבוע בה נאמר, דבר אל אהרן וגו׳ בהעלותך את הנרות, ופירשו רז״ל עד שתהא שלהבת עולה מאליה.

הנה ימלא גם הוא תפקידו (שכאו״א מבנ״י הוא חלק מממלכת כהנים וגוי קדוש) באופנו, להדליק נר ה׳ נשמת אדם בבנ״י שבא עמהם במגע, פעם אחר פעם, עד שתהא שלהבת עולה מאליה.

יָכוֹל לְמֵימַר [–לומר] גֵּירַשְׁתִּיהָ וְנָתַתִּי לָהּ כְּתוּבָּתָהּ.

הגמרא מקשה על ביאור זה: וְהָא מְהֵדְּקָתָנֵי – והרי מכך שהמשנה שנתה בְּסֵיפָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מִן הַפְּנָה וְאֵילָךְ, אִשָּׁה גּוֹבָה כְּתוּבָּתָהּ שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד וּבַעַל חוֹב שֶׁלֹּא בְּפַרְוָזְבּוּל, מוכח שִׁבְּרֵאשֹׁנָה עֲדֵי גֵּירוּשִׁין עֲסָקִינַן – שאנו עוסקים באופן שישנם עדים על הגירושין, דְּאִי לֵיכָּא עֲדֵי גֵּירוּשִׁין – שאם אין כאן עדי גירושין בְּמֵאי גַּבְיָא – במה תגבה, הרי מדובר בשעת הסכנה שאין לה גט שתגבה בו, ואם כן חוזרת הקושיא לרב הסובר שגובה תוספת כתובה בכתובה לבדה, מדוע לא תגבה כשהוציאה כתובה ואין עמה גט, הרי יש לה עדי גירושין ואין לבעל מיגו שיהיה נאמן שפרע.

מתרצת הגמרא: אֶלָּא כּוּלָּהּ – כל המשנה, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא, וְחַפּוּרֵי מִיחַסְּרָא, וְהָכִי קָתָנֵי – ויש ללמוד את המשנה כאילו היא חסירה, וכך יש לשנות בה, הוציאה כתובה ואין עמה גט חֲרֵי אִלּוּ לֹא יָפְרָעוּ, כַּמָּה דְּכָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁאֵין שָׁם עֲדֵי גֵּירוּשִׁין, ולכך נאמן הבעל שפרע במיגו שהיה יכול לטעון לא גירשתיך, אֲבָל יֵשׁ שָׁם עֲדֵי גֵּירוּשִׁין וממילא אין לבעל מיגו, גַּבְיָא – הרי היא גובה את התוֹסֶפֶת כתובה, וְאילו לגבי עִיקָּר כתובה, אִי מַפְקָא גִּיטָּא – אם תוציא את גיטה, גַּבְיָא – הרי היא גובה את עיקר הכתובה, וְאִי לֹא מַפְקָא גִּיטָּא – ואם לא תוציא את הגט, לֹא גַּבְיָא – לא תגבה אותו, וּמִן הַסַּפְנָה וְאֵילָךְ, אַף עַל גַּב דְּלֹא מַפְקָא גִּיטָּא – אף שלא הוציאה את גיטה, גַּבְיָא – הרי היא גובה גם את עיקר כתובתה על ידי עדי גירושין, שֶׁרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מִסַּפְנָה וְאֵילָךְ אִשָּׁה גּוֹבָה כְּתוּבָּתָהּ שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד, וּבַעַל חוֹב שֶׁלֹּא בְּפַרְוָזְבּוּל.

הגמרא מביאה קושיא נוספת על רב: אָמְרֵי לֵיהּ רַב כָּהֲנָא וְרַב אַסִּי לְרַב, לְרִידְךְ דְּאָמַרְתְּ – לשיטתך שאמרת, שעל ידי הַגֶּט, גּוֹבָה את עִיקַּר הכתובה אף אם אינה מוציאה את שטר הכתובה, יקשה, אֶלְמָנָה מִן הַנִּשּׂוּאִין שאין לה גט בְּמֵאי גַּבְיָא – כיצד היא גובה עיקר כתובתה, ועל כרחך שגובה בְּעֲדֵי מִיתָה – עדים המעידים על מות בעלה, ולשיטתך שאשה גרושה יכולה לגבות את כתובתה על ידי גט, לֵיחוּשׁ דִּלְמָא גֵּירְשָׁהּ – נחשוש שמא גירש אותה הבעל קודם מיתתו, וכעת לאחר מיתת הבעל תגבה את הכתובה בעדי מיתה, ולאחר שתגבה את הכתובה בעדי מיתה בתורת אלמנה מַפְקָא לְגִיטָּא – תחזור ותוציא את גיטה בבית דין אחר, וְגַבְיָא בֵּיהּ – ותגבה בו שוב את עיקר כתובתה.

מתרצת הגמרא: אכן אלמנה אינה יכולה לגבות כתובתה אלא בְּאופן שראינו אותה יוֹשֶׁבֶת תַּחַת בַּעֲלָהּ עד שעת מיתתו, ולכן אין לחשוש שמא תחזור ותגבה כתובתה על ידי גט.

מקשה הגמרא: גם אם ראינו את האשה יושבת תחת בעלה עד שעת מיתתו, עדיין יש לחשוש וְדִלְמָא [–שמא] סָמוּךְ לְמִיתָה גֵּירְשָׁהּ.

מתרצת הגמרא: אם אכן גירשה סמוך למיתתו, אִיהוּ הוּא דְּאַפְסִיד אַנַפְשֵׁיהּ – הבעל הוא זה שהפסיד לעצמו.

הגמרא מוסיפה להקשות: אַלְמָנָה מִן הָאֵירוּסִין – אשה שהתארסה ועדיין לא נשאת ומת בעלה, בְּמֵאי גַּבְיָא – כיצד היא גובה כתובתה, על כרחך בְּעֲדֵי מִיתָה, ככל אלמנה הגובה כתובתה בעדי מיתה, וְלֵיחוּשׁ דִּלְמָא – הרי יש לחשוש שמא גֵּירְשָׁהּ בעלה לפני מותו וּמַפְקָא גִּיטָּא וְגַבְיָא – ולאחר שתגבה כתובתה בתורת אלמנה תוציא את גיטה בבית דין אחר ותגבה בו שנית.

לפיכך מתרצת הגמרא באופן אחר: אֶלָּא, בִּמְקוֹם דְּלֹא אֶפְשָׁר לגבות את הכתובה באופן אחר, כָּתְבִינַן שׁוֹבֵר, שכיון שאין אנו רואים הערמה אין מונעים מהאשה לגבות כתובתה, ותכתוב שובר ליורשים.

דְּאִי לֹא תֵּימָא הָכִי – שאם לא תאמר כן, אם כן עֲדֵי מִיתָה גּוֹפַיְיהוּ [–עצמם], כשגובה את הכתובה על ידם, לֵיחוּשׁ דִּלְמָא מַפְקָא עֲדֵי מִיתָה בְּהַאי בֵּי דִינָא וְגַבְיָא – נחשוש שמא תביא עדים בפני בית דין זה ותגבה על פיהם, וַהֲדַר מַפְקָא בְּבֵי דִינָא אַחֲרִינָא וְגַבְיָא – ותחזור ותביא עדי מיתה בבית דין אחר ותגבה שנית כתובתה, אֶלָּא וַדַּאי, בְּמָקוֹם דְּלֹא אֶפְשָׁר לעשות באופן אחר, לדברי הכל כָּתְבִינַן שׁוֹבֵר.

* * *

הגמרא לעיל נקטה בפשיטות שאלמנה מן האירוסין יש לה כתובה, עתה הגמרא מבררת מהיכן לומדים דין זה: אָמַר לֵיהּ מַר קְשִׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְרַב אַשִׁי, אַלְמָנָה מִן הָאֵירוּסִין מְנָלָן דְּאִית לָהּ כְּתוּבָּה – מנין שחייב הבעל לתת לה כתובה מחמת תנאי בית דין אף אם לא כתב לה, אֵילֵימָא מַתְנִי – אם תאמר שלמדנו כן מהמשנה לעיל (נד:), נִתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, בֵּין מִן הָאֵירוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין, גּוֹבָה אֶת הַכֹּל – בין את המנה ומאתים ובין את תוספת הכתובה, ונמצא איפוא שגם אלמנה מן האירוסין יש לה כתובה. הרי אין משם ראיה, דִּלְמָא – שהרי שמא מדובר שם באופן דְּכָתַב לָהּ בעלה בפירוש כתובה, ולכן היא גובה. וְכִי תֵּימָא – ואם תאמר, אִי – אם מדובר באופן שכָּתַב לָהּ, מַאי לְמֵימְרָא – מה באה המשנה להשמיע בזה שאלמנה מן האירוסין יש לה כתובה, הרי מאחר שכתב לה בעלה בודאי יש לה כתובה, אין זו קושיא כיון שיתכן שהמשנה באה לְאַפּוּיֵי – להוציא מִדְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה דְּאָמַר שם במשנה, שאלמנה מן האירוסין אינה גובה את התוספת כיון שֶׁלֹּא כָּתַב לָהּ את התוספת כתובה אֶלָּא עַל מְנָת שֶׁהוּא כּוֹנְסָהּ [–שישאנה], וכיון שלא נישאת לבסוף אינה גובה את התוספת, וכדי להוציא מדבריו הוצרך תנא קמא במשנה שם להשמיע שאם נתאלמנה מן האירוסין באופן שנתחייב לה הבעל כתובה בפירוש גובה הכל. רב קשישא מוסיף הוכחה שהמשנה עוסקת באופן זה: דַּיְקָא נָמִי – וכן מדויק בלשון המשנה שמדובר בכתב לה כתובה, דְּקָתָנֵי ׳גּוֹבָה אֶת הַכֹּל׳, אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא דְּכָתַב לָהּ – הדבר מובן אם תאמר שהמשנה שם עוסקת באופן שכתב לה הבעל בפירוש כתובה ותוספת ולכן גובה את הכתובה, מְשׁוּם הָכִי – ומשום כך אמרה המשנה שהיא גּוֹבָה אֶת הַכֹּל, דהיינו גם את התוספת שהתחייב לה, אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ – אם תאמר שמדובר באופן דְּלֹא כָּתַב לָהּ, מַאי – מה הפירוש גּוֹבָה אֶת הַכֹּל שמשמעותו שגובה גם את התוספת, הרי מָנֶה וּמָאתַיִם בלבד הוּא דְּאִית לָהּ [–שיש לה], שהרי חכמים לא תיקנו לה אלא עיקר כתובה.

הגמרא מנסה להביא מקור אחר לכך שאלמנה מן האירוסין יש לה כתובה: וְאֶלָּא מְהֵדְּתָנֵי רַב חִיָּא בַּר אַבִּין בברייתא, אִשְׁתּוֹ אֲרוּסָה שמתה, לֹא אוֹנֵן – אין אנינות חלה עליו להיאסר באבילת קדשים, וְכן אם כהן הוא לֹא מְטַמֵּא לָהּ – אסור לו להיטמא לה כדרך שמיטמא לאשתו, משום שארוסה אינה אשתו. וְכֵן הדין שהִיא לֹא אוֹנֶנֶת – אם מת הארוס אין דינה להיאסר בקדשים, וְכן היא לֹא מְטַמְּאָה לו. וכן אם מֵתָה הארוסה, אֵינוֹ יוֹרְשָׁהּ, כדרך שיורש הבעל את אשתו הנשואה. אמנם כשמת הוּא, גּוֹבָה כְּתוּבָּתָהּ, הרי מפורש כאן שיש כתובה לאלמנה מן האירוסין.

דוחה הגמרא: אף מכאן אין ראיה, דִּלְמָא – שיתכן שמדובר באופן דְּכָתַב לָהּ הארוס כתובה, אבל כשלא כתב לא תיקנו חכמים, וְכִי תֵּימָא – ואם תאמר, אִי כָּתַב לָהּ הארוס כתובה מַאי לְמֵימְרָא – מה הברייתא באה להשמיענו בכך שגובה כתובתה, הרי זה דין פשוט, אין זו קושיא, שיתכן שאת הדין של מֵתָה אֵינוֹ יוֹרְשָׁהּ, אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ – באה הברייתא להשמיענו, שאפילו שהיו קרובים כל כך לנישואין עד כדי כך שכתב לה הארוס כתובה, מכל מקום אם מתה אינו יורשה, לכן כתבה הברייתא שאם מת הוא גובה כתובתה, ללמדנו שמדובר בכתב לה כתובה.

* * *

הגמרא שבה להקשות על דברי רב שהובאו לעיל שבגט גובה האשה את עיקר כתובתה: אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן לְרַב הוּנָא, לְרַב דְּאָמַר שעל ידי הַגֵּט גּוֹבָה את עִיקַּר כתובתה, אף כשאינה מוציאה את שטר הכתובה, לֵיחוּשׁ דִּלְמָא מַפְקָא גִּיטָּא בְּהַאי בֵּי דִינָא וְגַבְיָא – הרי יש לחשוש שמא תוציא את הגט בבית דין זה ותגבה על ידו את הכתובה, וְהָדְרָא מַפְקָא בְּבֵי דִינָא אַחֲרִינָא וְגַבְיָא ואחר כך תוציא שוב את הגט בבית דין אחר, ותגבה שוב את כתובתה, וְכִי תֵּימָא דְּקָרְעִינַן לֵיהּ – ואם תאמר שכאשר היא גובה את כתובתה על ידי הגט, אנו קורעים אותו כדי שלא תגבה בו פעם שניה, הרי אי אפשר לומר כן, אָמְרָה – שכן היא יכולה לומר, בְּעִינָא לְאַנְסוּבֵי בֵּיהּ – אני צריכה שיהיה הגט בידי לראיה שנתגרשתי ואוכל להנשא

המשך בעמוד לד

על ידו ולא יאמרו שאשת איש אני.
מתרצת הגמרא: דְּקָרֲעָנָן לֵיהּ – באמת קורעים את הגט כדי שלא תוכל לגבות שוב, וְכדי שתוכל להנשא כָּתְבִינָן אַגֵּבֵיהּ – כותבים לה על גביו, גִּיטָּא דְּנָן קָרֲעָנוּהִי – גט זה קרענו אותו, לְאוּ מִשּׁוּם דְּגִיטָּא פָּסוּל הוּא – לא משום שגט פסול הוא, אֶלָּא דְּלֹא תֶּיהֱדַר וּתְגַבֵּי בֵּיהּ זִמְנָא אָחֳרִינָא – אלא כדי שלא תחזור ותגבה בו שוב.

משנה

אשה שהוציאה על בעלה שְׁנֵי גִיטִּין, וְשְׁתֵּי כְּתוּבּוֹת הדין הוא שגּוֹבָה שְׁתֵּי כְּתוּבּוֹת, שמכיון שכתב לה כתובה אחרת לאחר שהחזירה, התחייב לה שני חיובי כתובה ולכן גובה את שתיהן. אבל אם הוציאה האשה שְׁתֵּי כְּתוּבּוֹת וְגֵט אֶחָד, אוֹ שהוציאה האשה כְּתוּבָּה אחת וּשְׁנֵי גִּטִּין, דהיינו שגירשה והחזירה ולא כתב לה כתובה אחרת, ואחר כך גירשה שוב, אוֹ שהוציאה האשה כְּתוּבָּה אחת שכתב לה בעלה, וְגֵט – שגירשה פעם אחת, וְכן עדי מִיתָה, אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא כְּתוּבָּה אַחַת, שֶׁהַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהֶחֱזִירָהּ בלא לכתוב לה כתובה חדשה, עַל מְנָת כְּתוּבָּה הָרִאשׁוֹנָה מַחֲזִירָהּ.

* * *

גמרא

שנינו במשנה שאם הוציאה שתי כתובות וגט אחד אינה גובה אלא כתובה אחת, ומשמע במשנה שגובה איזה מהם שרוצה, הגמרא מקשה על כך: אִי בָּעְיָא בְּהַאי גַּבְיָא אִי בָּעְיָא בְּהַאי גַּבְיָא – אם אכן כך הוא הדין שאם תרצה תגבה בשטר זה ואם תרצה תגבה בשטר השני, לֵימָא תֶּיהֱוֵי תְּיוּבְתָּא – שמא נאמר שתהיה מכאן קושיא על דברי דְּרַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל, דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל, שְׁנֵי שְׁטָרוֹת הַיּוֹצְאִין בָּזֶה אַחַר זֶה על אותה הלואה או על אותו מכר, בֵּיטֵּל שֵׁנִי אֶת הָרִאשׁוֹן. ואם כן לשיטת שמואל גם במשנתינו האשה לא תוכל לגבות אלא בשטר השני, ואילו במשנתינו משמע שגובה באיזה שרוצה.
מתרצת הגמרא: לָאו אִתְּמַר עֲלָהּ – וכי לא נאמר על הוראה זו של רב נחמן בשם שמואל שביטל שני את הראשון, אָמַר רַב פָּפָּא, וּמוֹדֶה רַב נַחְמָן דְּאִי אוֹסִיף בֵּיהּ דִּיקְלָא – שאם המוכר הוסיף דקל בשטר השני, לְתוֹסֶפֶת פָּתְבֵיהּ [–כתבו], וְהָכָא נַמִּי בִּרְאוֹסִיף לָהּ בכתובה השניה, ולכך גובה מאיזו שתרצה.

* * *

הגמרא מביאה ברייתא בענין הדין שהוזכר במשנה: תָּנוּ רַבָּנָן, אשה שהוֹצִיאָהּ גֵּט וּכְתוּבָּה וְעדים שמעידים על המִיתָה של בעלה, ותובעת האשה שתי כתובות,